

Баријере партиципације у образовању одраслих

Аутор: Катарина Чаировић

- ☞ Које су баријере партиципације у образовним активностима са којима се одрасли суочавају?
- ☞ На који начин их превазићи?




Посебно значајна подела баријера партиципације у образовним активностима одраслих ауторке Крос обрађена у андрагошкој литератури упућује на постојање **ситуационих**, **институционалних** и **диспозиционих** баријера.

Ситуационе баријере обухватају конкретне животне ситуације у одређеном времену (цена обука, недостатак времена, породичне и пословне обавезе и одговорности, проблеми са саобраћајем).

Институционалне баријере обухватају потешкоће са планирањем, распоредом термина, транспортом или локацијом, недовољну информисаност о понуди програма образовања одраслих, недостатак обука које потенцијални полазници перципирају као интересантне или практичне, па чак и систем образовања који није довољно прилагођен одраслима.

Диспозиционе баријере обухватају негативне ставове и уверења одраслих према образовању, мишљење да је неко сувише стар за учење, недостатак самопоуздања, те недовољну освешћеност образовних потреба.



Према резултатима Анкете о образовању одраслих (*Adult Education Survey – AES*) спроведене у Србији 2011. и 2016. године, међу најчешћим разлозима за неучествовање у формалном или неформалном образовању/обукама на првом месту се налазе **трошкови** (обука је била прескупа), затим **породични разлози и обавезе**, док је трећи **преклапање термина обуке са радним временом** због чега не могу да ускладе распоред.

Када говоримо о програмима стручног усавршавања државних службеника, могу се уочити извесни напори у смеру превазилажења појединих баријера партиципације. Следи неколико примера.

- **Трошкови програма на којима се заснива стручно усавршавање државних службеника не покривају полазници, већ се финансирају средствима из буџета Републике Србије.**
- **Уведен је Вебинар** као облик стручног усавршавања и нови облик реализације, одржава се онлајн и омогућава приступ полазника са различитих локација; своју примену је пронашао поготово током пандемије коронавируса.
- Програми, облици, методе и технике реализације и слично **прилагођени су одраслим људима** – полазницима.
- **Национална академија за јавну управу информисе контакт особе из кадровске јединице сваког органа о актуелној понуди обука, које потом о томе обавештавају и остале државне службенике запослене у том органу.**

Ипак, диспозиционе баријере се показују као посебан изазов, а долазак до решења је, како се чини, још изазовнији. Да ли је први корак ка њиховом превазилажењу неопходност да индивидуа пре свега призна своју несигурност и неспремност, те уложи труд у ослобађање од неоснованих уверења, посебно је питање. Један од кључних аспеката сасвим сигурно је подршка радне средине (колега и надређених) и подстицај да активно истражује и укључи се у активности усмерене ка свом личном и професионалном развоју.

Све ово говори у прилог томе да образовање и учење морају постати једне од основних вредности организационих култура у државним органима, а да руководиоци – лидери својим личним примером морају демонстрирати да се не ради само о декларативној вредности, већ о камену темељцу сваке успешне организације која препознаје значај развоја компетенција својих запослених и улаже своје напоре у том смеру.